

DE BONGARD

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING
DE BONGARD
SIMPELVELD - BOCHOLTZ

JAARGANG 13

NUMMER 3

SEPTEMBER 2001

COLOFON

Medewerkers:

M.G.H. Vliex-Hensgens
M.J. Horbach
mr. L..J.M.L. Kohl
J.P. Janssen
P.H.J. Janssen
F.van der Smissen
W.A.A.F.Strolenberg

Eindredactie en vormgeving:

P.H.J. Janssen

Correspondentie-adres:

Mevr.M.Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld
Tel.: 045 - 544 10 74

ISSN 1383 - 9896

INHOUD

Inhoudsopgave.	52
In Memoriam Peter Voncken.	53
Mgr. Mag. Dr. F.J. Feron (1896-1958).	54
Activiteitenprogramma.	60
De oude Foto.	61
De abdij St. Benedictusberg te Vaals. Een aanvulling.	62
De geschiedenis van oude prentbrief- kaarten in verband met Simpelveld.	65
Sectie Techniek vraagt.	72

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het artikel ligt bij de auteur.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De BONGARD"

.Kosten lidmaatschap f 27,50 (€ 12,48) per jaar.

Aanmeldingen: Secretariaat "De BONGARD",

Wilhelminastraat 29, 6351 GN Bocholtz. Tel.: 045 - 544 11 17.

IN MEMORIAM

PETER VONCKEN

Op 17 augustus jongstleden bereikte ons het bericht van het overlijden van ons Erelid Peter Voncken. Ofschoon wij reeds langer wisten dat hij ernstig ziek was kwam het bericht van zijn dood toch nog onverwacht.

Peter was een van de leden van het eerste uur en stelde zijn kennis en talenten regelmatig ter beschikking van de Heemkundevereniging. Zo presenteerde hij enkele dialezingen over Bocholtz en omgeving, en was hij met grote inzet betrokken bij onze Commissie "Herdenking 50 Jaar Bevrijding" in 1994.

Bij deze gelegenheid richtte hij een tentoonstelling in met zijn grote collectie voorwerpen, pamfletten en andere attributen uit de Tweede Wereldoorlog, waarmee hij enkele scholen bezocht en uiteindelijk ook onze Bevrijdingstentoonstelling opluisterde.

Het wel en wee van zijn geliefde Bocholtz lag hem steeds na aan het hart en daardoor was hij bekend bij jong en oud.

Voor zijn vele verdiensten voor de vereniging werd hij bij gelegenheid van de viering van ons Tweede Lustrum tot Erelid benoemd. De foto toont hem bij de aanvaarding van zijn Erelidmaatschap.

In 1997 verhuisde hij met zijn echtgenote naar Geldrop en schonk hij zijn hele verzameling aan de Heemkundevereniging. Een hersenbloeding, waarvan hij de gevolgen niet meer te boven kwam, maakte op 81-jarige leeftijd een eind aan een actief leven.

Wij wensen zijn echtgenote, zijn kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe bij het verwerken van dit verlies.

Het Bestuur

Mgr. Mag. Dr. F.J. FERON (1896-1958)

“A man for all seasons”

door mr. L.J.M.L. Kohl.

Voor wie geïnteresseerd is in de kerkgeschiedenis van het bisdom Roermond is dit voorjaar een standaardwerk verschenen onder de titel “Zielzorgers in het bisdom Roermond 1840-2000.”¹⁾ Afgezien van enkele schoonheidsfouten²⁾ bevat het boek een compleet beeld van alle priesters en paters die in de afgelopen anderhalve eeuw de zielzorg in het bisdom Roermond gestalte hebben gegeven.

Mijn aandacht ging allereerst uit naar de priesters van het dekenaat Kerkrade en de pastoors en kapelaans van Simpelveld en Bocholtz. Van de vele overige genoemde zielzorgers heeft een prelaat van het bisdom mijn bijzondere belangstelling gewekt. Het betreft mgr. mag. dr. Frans Joseph Feron, wiens indrukwekkende staat van dienst imponeert. Zie in dit verband het bij dit artikel afgedrukte gedachtenisprentje. In een soort drieluik heb ik een poging gedaan om inzicht te geven in de persoon van mgr. Feron en de buitengewone verdiensten die hij voor ons bisdom heeft gehad.

Laat ik beginnen met een getuigenis van priester-kerkhistoricus dr. P. van den Baar.³⁾ Na een korte schets van de loop der gebeurtenissen in 1958 –emeritaat van mgr. Lemmens, aantreden van mgr. Hanssen, overlijden op 25 juni van mgr. Hanssen, verkiezing van mgr. Feron tot vicaris-capitularis⁴⁾ –schrijft Van den Baar dat algemeen werd verwacht en gehoopt dat mgr. Feron – na in 1947 tot verbazing en teleurstelling van velen als bisschopskandidaat te zijn gepasseerd – nu de opvolger zou worden van mgr. Hanssen. Op 14 juli verraste de dood mgr. Feron toen hij in de nachtelijke uren een artikel voorbereidde voor het godsdienstige tijdschrift Credo, waarvan hij jarenlang in z'n eentje de kopij verzorgde. Vervolgens schets Van den Baar op onnavolgbare wijze een beeld van “het bestuur” van het bisdom Limburg in de jaren 1943-1957.

“Nagenoeg iedere zaterdagmiddag ging Feron op zijn gammele fiets van het (groot)seminarie naar het bisschopshuis om samen met de bisschop alle lopende kwesties en beleidsvragen te bespreken. Dat een curie bestaande uit maar enkele personen het leven van een heel bisdom kon leiden en regelen was kenmerkend voor de stabiliteit van de kerkelijke situatie. Voor veel buitenstaanders,

maar zeker voor de priesters, gold Feron als de leider van het bisdom. Heel dit langdurige in hoofdzaak in twee personen geconcentreerde beleidspatroon viel in een half jaar tijds geheel uit elkaar. Dat bracht een gevoel van ontreddeering teweeg. De priesters veroren minder in Lemmens dan in Feron.”

Dat is krasse maar heldere taal van Van den Baar, toch niet bepaald de eerste de beste in ons bisdom, getuige onder meer zijn interventie voorafgaand aan de benoeming van mgr. Gijzen in 1972 tot bisschop van Roermond.⁵⁾

Iets later in zijn boek stelt Van den Baar:

“Hij [Feron] was een man die bij de seculiere priesters tijdens hun opleiding het voornaamste stempel had gedrukt op hun pastorale mentaliteit en priesterlijke levenswijze. Ook na hun wijding bleef hij voor velen de eerste en voornaamste vertrouwensman, aan wie zij persoonlijke moeilijkheden of problemen uit hun zielzorgpraktijk gingen voorleggen. Zijn dood betekende dan ook verlies van een wegwijzer en vraagbaak.”

En verder:

“Feron kon een leider zijn, een identificatiefiguur voor nagenoeg alle diocesane pries-

In het H. Misoffer en de gebeden van de priesters en gelovigen wordt aanbevolen

Mgr. Mag. Dr. Frans Joseph FERON

Kapittel-Vicaris van het Bisdom Roermond
Kanunnik van het Kathedraal Kapittel
President van het Groot Seminarie
Huisprelaat van Z.H. de Paus
Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw
Geboren te Lutterade-Krawinkel 27 Juni 1896
Priester gewijd door Mgr. Schrijnen te Roermond 12 maart 1921 - Student te Rome 1921-1925 - Kapelaan te Valkenburg 1925-1927 - Professor van het Groot Seminarie sept. 1927 - President van het Groot Seminarie 15 juli 1934 - Vicaris-Generaal van het Bisdom 25 nov. 1942 - Onder zijn arbeid op het Seminarie plotseling overleden 14 juli 1958.

„Ik zal mij gaarne offers getroosten en me zelfs uitputten voor uw zielen“ (II Kor. 12,15) Hij heeft heel de rijkdom van zijn geest en hart totaal in dienst gesteld van de priesteropleiding, het Bisdom, de Missies en de Wereldkerk.

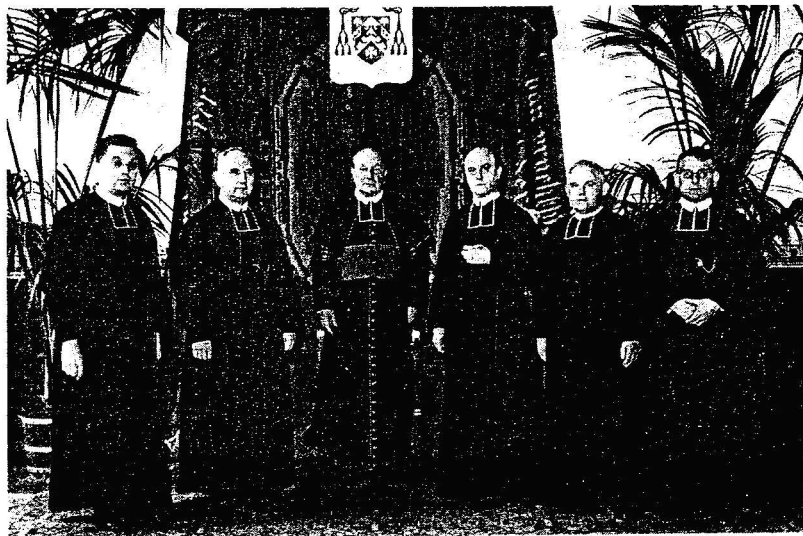
„Ieder priester draagt in zich een universeel priesterschap voor de totale mens, waar hij ook staat in de wereld... Diep in ons bezitten wij de grote waarheid, dat in elke christen Christus zelf leeft... Het leven is niet alleen een offer bij de H. Mis, het leven zelf is een offer, ook later bij de arbeid, zelfs bij de ontspanning.“ (Uit de rede van Mgr. Feron daags voor zijn dood bij de internationale jeugbedevaart te Aken.)

In de laatste van zijn duizenden preken, enkele uren voor zijn dood, spoorde hij in de basiliek van de Sterre der Zee te Maastricht, de gelovigen aan tot vurige verering van de Moeder Gods.

Heer Jesus, geef hem, die zich in zijn leven nooit rust gegund heeft, de eeuwige rust.

Drukkerij H. Timmermans, Roermond

Het bidprentje van mgr. Feron.

Mgr. Feron (l.) als jongste professor op het groot-seminarie.

ters in een tijd van overwegend harmonieuze klerikale verhoudingen.”

In het boek “Hoe katholiek is Limburg” van Jo Wijnen en dr. Theo Koopmanschap wordt een hoofdstuk gewijd aan het driemanschap Lemmens-Hanssen-Feron.⁶⁾ Daarin wordt in duidelijke bewoordingen uitgezet welke betekenis mgr. Feron voor het bisdom heeft gehad.

Uit het boek van Van den Baar heb ik vooral de relatie tussen mgr. Feron en mgr. Lemmens laten oplichten. In het boek van Wijnen en Koopmanschap heb ik met name gezocht naar de verhouding tussen mgr. Feron en mgr. Hanssen, de bisschop-coadjutor.

*“Toen Hanssen in 1947 tot coadjutor werd benoemd, wekte dat bij zeer velen grote verbazing. Algemeen werd aangenomen dat mgr. Feron tot opvolger van Lemmens zou worden benoemd, maar zijn naam kwam merkwaardigerwijze niet voor op de lijst van namen die naar Rome werd gezonden. De verbazing had ook te maken met het feit dat Hanssen, vooral bij zijn collega-professoren van het Groot Seminarie te Roermond, bekend stond als een ‘voltairiaan’. ...”*⁷⁾

Totdat hij [Hanssen] in 1947 op zijn hoge post werd benoemd, bekleedde hij diverse belangrijke functies. Eenmaal tot coadjutor benoemd, werd hij emigratiebisschop van de Nederlandse kerkprovincie en als zodanig maakte hij een aantal reizen naar onder meer Canada (1949) en Nieuw Zeeland en Brazilië (1955).

*Hanssen was een van de medeondertekenaars van het bisschoppelijk mandement van 1954. Hij behoorde ook tot de geestelijke vaders van het stuk en Hanssens stem is vooral te horen in het twee deel van het mandement.*⁸⁾

De tragiek van Hanssen is geweest ... zijn bijna onwerkbaar verantwoordelijkheidsgevoel. Toen Hanssen eenmaal de bisschopsstaf droeg werd hij, naar de mensen die hem van zeer nabij hebben gekend, bijna verpletterd onder de spanningen en verantwoordelijkheden van zijn functie...

Op 1 januari 1958 werd hij officieel bisschop van Roermond en een half jaar later –25

juni- overleed hij te Nijmegen aan de gevolgen van een ernstige nierkwaal die zich twee weken daarvoor plotseling had geopenbaard.”

“Zijn dood was menselijk mooi, christelijk verheven en een echt bisschop waardig”, schreef mgr. Feron over Hanssens sterven. Feron werd onmiddellijk na de dood van Hanssen tot vicaris-capitularis benoemd...

*Feron had een rol van niet geringe betekenis in het bisdom vervuld. (Na zijn priesterwijding in 1921 studeerde hij te Rome. Hij sloot de studie in 1925 af als doctor in de theologie.) Na korte tijd als kapelaan in Valkenburg te hebben gewerkt, werd hij in 1927 professor aan het Groot Seminarie te Roermond. Van dat instituut werd hij in 1934 president, een zeer invloedrijke functie in het bisdom. In 1942 benoemde Lemmens Feron tot zijn vicaris-generaal, een functie die Feron later ook onder Hanssen zou bekleden.”*⁹⁾

Feron was een goed redenaar, een veel gevraagd predikant en een man die over een wel versneden pen beschikte. Bovendien stond hij bekend als een tomeloos werker, een groot erudiet en een opmerkelijk mensenkenner.

Feron had dan ook een open oog voor de praktijk van de zielzorg. Naar buiten mocht hij dan vaak blijk geven van een ijzeren getrouwheid aan het gezag, intern wilde hij nogal eens van al te formalistische lijnen afwijken. Hij kon zich lang tegen bepaalde beleidsvoornemens verzetten, maar was een besluit eenmaal genomen, dan voerde hij het loyaal uit.

Het is vrijwel onbekend gebleven dat Feron zijn seminariestudenten ervan doordrong dat er een groot verschil was tussen theorie en praktijk in de zielzorg. Een van zijn oud-leerlingen vertelt dat Feron zijn leerlingen op het hart drukte dat ze zelden of nooit het ‘schuifje’ moesten gebruiken. Dat was de informele term waarmee de weigering van de absolutie aan een biechteling werd aangeduid. “Je moet als het kan nooit het schuifje geven zelfs al geeft de biechteling in sommige gevallen slechts minieme tekenen van berouw of goede voornemens”, doceerde

Feron, daarmee afstand nemend van een praktijk die hier en daar zeer formeel werd uitgevoerd.

“Drie weken nadat Feron Hanssen als vicaris-capitularis had opgevolgd, troffen collega's hem 's morgens dood achter zijn bureau aan. In zijn schrijfmachine zat een schets van een artikel. Het ontwerp zat vol tikfouten iets wat hoogst ongewoon was voor deze stipte en precieze man. De fouten wezen op een buitensporige vermoeidheid. Daags voor zijn sterven had Feron in Aken een jongerenbedevaart geleid en nog diezelfde dag had hij in Maastricht gepreekt. Zijn ijzeren werkdiscipline was hem noodlottig geworden.”

Aan het bovenstaande heb ik weinig toe te voegen. Eens te meer blijkt hoe groot het aanzien van mgr. Feron tijdens zijn leven was.

In de volgende paragraaf zal kort ingaan op de betekenis die mgr. Feron heeft gehad bij de totstandkoming van het hiervoor reeds vermelde bisschoppelijk mandement uit 1954.¹⁰⁾ Naar mijn bescheiden mening moeten zowel de rollen van de individuele bisschoppen in het algemeen en de rol van mgr. Feron in het bijzonder op zijn minst nader worden bestudeerd en geanalyseerd.

Op zondag 30 mei 1954 konden de gelovigen na de mis voor een kwartje het wit-groene boekje kopen dat de titel droeg “DE KATHOLIEK IN HET OPENBARE LEVEN VAN DEZE TIJD”; aldus beginnen bijna alle geschriften die handelen over het bisschoppelijk mandement van 1954.

Vaak wordt er dan in een adem aan toegevoegd dat met name de bisschoppen van Zuid-Nederland het mandement hebben doorgedrukt.

Daaraan wordt dan toegevoegd dat mgr. Alfrink, aartsbisschop-coadjutor van Utrecht, en mgr. Huibers, bisschop van Haarlem, het mandement met tegenzin hebben ondertekend en dat zij dat primair hebben gedaan om de eenheid van de Nederlandse bisschoppen niet in gevaar te brengen.¹¹⁾ Die voorstelling van zaken is echter slechts ten dele waar.

In zijn zeer lezenswaardige biografie van mgr. Alfrink heeft Ton van Schaik aange-etoond dat alleen mgr. Huibers ernstige bedenkingen had tegen het mandement, en dan met name tegen de daarin opgenomen verbodsbepalingen aangaande het lidmaatschap van (onder meer) het NVV en de VARA. Volgens Ton van Schaik is het aan mgr. Huibers te danken dat er geen verbodsbepaling in het mandement is opgenomen aangaande het lidmaatschap van de Partij van de Arbeid.¹²⁾

Mgr. Lemmens en mgr. Hanssen worden algemeen als de grote voorstanders van het mandement geafficheerd. Mgr. Feron wordt zonder meer aan het bisschoppelijk duo toegevoegd als degene die het denkwerk verrichtte en vervolgens de mening van de Limburgse bisschoppen op schrift stelde. Het zou mijns inziens zeer de moeite waard zijn om de rol van mgr. Feron nader te onderzoeken en te analyseren. Ik kan me namelijk niet goed voorstellen dat mgr. Feron inderdaad de militante rol heeft gespeeld die hem wordt toegedicht.

In dit verband acht ik een passage vermeldenswaard uit het boek dat Annemieke Klijn heeft geschreven over Sjeng Tans.¹³⁾

Sjeng Tans was in de jaren vijftig van de vorige eeuw leraar aan een katholieke middelbare school in Maastricht. Tevens was hij een prominent lid van de Partij van de Arbeid. Op 10 oktober 1953 werd hij naar het bisschoppelijk paleis in Roermond ontboden voor een onderhoud met de bisschop-coadjutor, mgr. Hanssen. Tans heeft opgetekend op welke wijze en met welke woorden hij door mgr. Hanssen werd toegesproken.

“Waarde vriend, u bent een afbreker, u bent op dwaalwegen. Laat het waar zijn dat u iets goeds bereikt, u doet meer kwaad dan goed. Als u doorgaat op deze wegen heeft u over 30 jaar de Kerk onherstelbaar nadeel berokkend. En dat zal het episcopaat vastberaden voorkómen. Wij weten precies wat wij willen. Wij hebben u enige vrijheid gelaten, toen uw optreden niet veel kwaad kon. Maar wanneer dat wel het geval wordt, wanneer zich herhalen blijft wat bij de vorige verkiezingen is

In het H. Misoffer en de gebeden van priesters en gelovigen wordt aanbevolen

Zijne Hoogwaardige Excellentie

**Mgr. Dr. Josephus Hubertus Gulielmus
LEMMENS**

Titulair Aartsbisschop van Samosate
Emeritus Bisschop van Roermond
Assistent-Bisschop bij de Pauselijke Troon
Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw
Geboren te Schimmert 26 juli 1884 - Priester gewijd
26 aug. 1909 - Student te Leuven en Rome 1909-1914
Kapelaan te Maastricht 1914-1918 - Professor Groot
Seminarie Roermond 1918-1932 - Bisschop gewijd
19 maart 1932 - Bisschop van Roermond 1932-1958
Overleden te Roermond 22 juli 1960

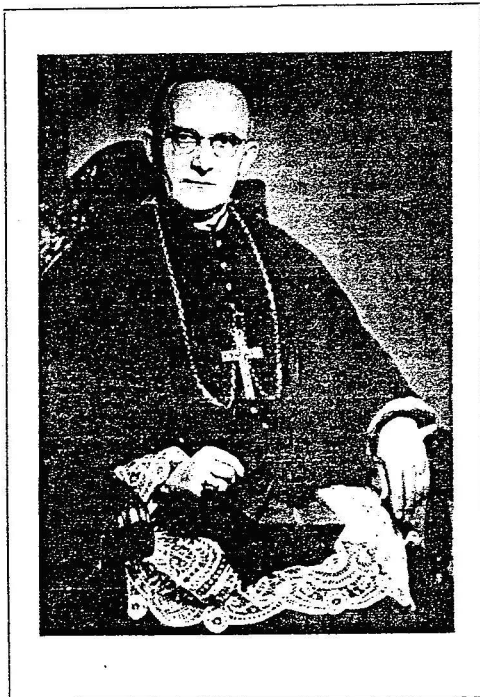
Mgr. Lemmens was een groot Bisschop. Op geheel persoonlijke, onnavolgbare wijze beleefde hij zijn bisschopsambt en wist hij „zijn dierbaar Limburgse volk” aan zich en zijn opvolgers te binden. Hij wilde een vader zijn voor zijn volk en toonde dit bijzonder tijdens de geestelijke en lichamelijke beproevingen van de oorlog. Hij trad zijn kinderen tegemoet met een beminnelijke eenvoud, die sommige mensen verbaasde, maar tenslotte allen ontwapende door zijn ongedwongen echtheid. Zijn kinderlijk vertrouwen op Maria, onder wier moederlijke bescherming hij zijn pontificaat had gesteld, bleef in de zwaarste beproevingen ongeschokt.

Laat ons bidden.

God, die uw dienaar Gulielmus door de bisschoppelijke waardigheid hebt willen verheffen tot het priester-schap van de apostelen, wij bidden U, geef dat hij ook voor eeuwig in hun gemeenschap wordt opgenomen door Christus onze Heer, Amen.

Onze Lieve Vrouw, Sterre der Zee, bid voor ons.

Bidprentjes van mgr. Lemmens en mgr. Hanssen.

In het H. Misoffer van de priesters en in de gebeden van de gelovigen wordt aanbevolen onze geliefde Herder

ZIJNE HOOGWAARDIGE EXCELLENTIE

**Mgr. Dr. Joannes Michael Josephus
Antonius HANSSSEN**

BISSCHOP VAN ROERMOND

Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw

Geboren te Oostrum-Vanray 18 aug. 1906

Priester gewijd te Roermond 5 april 1930

Student te Rome 1 aug. 1930

Prof. Kerk. Recht Gr. Sem. Roermond sept. 1934

Benoemd Bisschop-Coadjutor 26 juli 1947

Bisschop gewijd 7 oktober 1947

Bisschop van Roermond 1 jan. 1958

Overleden te Nijmegen 25 juni 1958

„Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen, maar als zij sterft brengt zij vele vruchten voort” (Joh. 12, 24.) In het Godsrijk en in Christus' Mystieke Lichaam zijn wij één. Sommigen zijn geroepen om „in droefheid te zaaien”, anderen om „in vreugde te oogsten”. In die geest breng ik het offer van mijn leven, allereerst voor degene, die mijn opvolger zal zijn, verder voor degenen wie ik de handen mocht opleggen, voor de priesters aan wier opleiding ik mocht medewerken, voor de heiliging van de priesters van het Bisdom en voor hun trouw aan de H. Stoel, voor het gehele Bisdom en voor de KERK: voor haar sterven is leven!

Ik dank de goede God, dat ik met zijn genade mijn levenstaak heb volbracht en het geloof heb bewaard, en dat Hij mij ondanks mijn tekortkomingen, de grote genade heeft gegeven Herder te zijn van een Bisdom en het te leiden in Jezus Christus.

(Uit het geestelijk testament van Mgr. Hanssen)

FOTO M. KOEF

DRUK H. TIMMERMANS

*geschied, dan zullen wij niet aarzelen de vereiste maatregelen te treffen. Verlaat daarom in vrijheid die modderschuit die PvdA heet en steun onze eigen Roomse vormgeving.”*¹⁴⁾

Ik vind het aardig om dit artikel af te sluiten met een citaat uit een opstel van mgr. Feron, waaraan men kan ontleen dat laatstgenoemde toch wat genuanceerder over de dingen dacht dan de bisschop-coadjutor.¹⁵⁾

“...
*Ziet u, daar begint het: oordelen! Men oordeelt over de mens en zijn blijkbaar minder juist optreden. Men oordeelt over de motieven die hem daarbij dreven. Men oordeelt zelfs over zijn schuld. Tenslotte is de man en zijn reputatie totaal kapot geoordeeld. Er is niets goeds meer aan hem. Het oordeel der mensen is over hem gekomen, en dat is veel erger dan een storm, die over bloemen en planten gaat. Dat lelijke, wrede, onmenselijke oordeel, dat al zoveel mensen geknakt heeft. ... Er zijn wel mensen die menen dat een zgn. dikke huid sterk genoeg is om als pantser te dienen tegen de pijn van het menselijk oordeel. Maar dat is niet zo. Ten slotte voelen zulke mensen die dingen toch op hun manier. En bomen die niet buigen voor de storm, kunnen soms helemaal afbreken. ...
En toch zegt O.L. Heer heel streng: OORDEEL NIET...”*

Het is niet mijn bedoeling hier een bijbel-exegese ten beste te geven. Echter, tot het tegendeel blijkt heb ik wel ernstige bedenkingen tegen het feit dat algemeen wordt aangenomen dat mgr. Feron bij de opstelling van het bisschoppelijk mandement van 1954 dezelfde denkbeelden heeft gehuldigd als de Limburgse bisschoppen.

NOTEN.

1) Jan G.C. Simonis, ZIELZORGERS IN HET BISDOM ROERMOND 1840-2000. Sittard 2001.

2) Bijvoorbeeld het ontbreken van de personalia van pastoor K.H.H. Brewers van Simpelveld op blz. 245.

3) Dr. P.A. van den Baar, DR. FRANS HENNISSEN, PRIESTER IN LIMBURG OP HET BREUKVLAK VAN DE TIJD. Blz. 47-48. Beek 1995.

4) Vicaris-capitularis is degene die een bisdom bestuurt als de bisschopszetel vacant is.

5) Richard Auwerda, JOHANNES GIJZEN, OMSTREDEN BISSCHOP. Blz. 53. Amsterdam 1973.

Dr. P.A. van den Baar, a.w., blz. 141.

6) Jo Wijnen en dr. Theo Koopmanschap, HOE KATHOLIEK IS LIMBURG. DE KERK IN HET BISDOM ROERMOND. Blz. 15-21. Maasbree 1981.

7) Een voltairiaan -in de letterlijke zin van het woord- is iemand die de leer van Voltaire aanhangt. Hier is “voltairiaan” een soort geuzennaam voor iemand die sceptisch staat tegenover de Katholieke Kerk.

8) DE KATHOLIEK IN HET OPENBARE LEVEN VAN DEZE TIJD. Bisschoppelijk mandement 1954. Utrecht, 1954

9) Mgr. Feron bekleedde deze functie naast die van President van het Groot Seminarie te Roermond.

10) Zie aantekening bij noot 8.

11) W. Goddijn, J. Jacobs en G. van Tillo, TOT VRIJHEID GEROEPEN. KATHOLIEKEN IN NEDERLAND 1945-2000. Blz. 116. Baarn 1999.

EENHEID EN SCHEIDING VAN DE BEIDE LIMBURGEN. Verslag van het op 26 mei 1989 te Alden Biesen gehouden congres bij gelegenheid van de herdenking 150 jaar beide Limburgen. Blz. 142. Leeuwarden/Maastricht 1989.

12) Ton H.M. van Schaik, ALFRINK, EEN BIOGRAFIE. Blz. 233 e.v.. Amsterdam 1997.

13) Annemieke Klijn, ONZE MAN UIT MAASTRICHT. SJENG TANS 1912-1993. Nijmegen 2001

14) Annemieke Klijn, a.w., blz. 95.

15) HET CREDO VAN MGR. FERON. Een bloemlezing uit zijn Credo-artikelen van 1949-1958. Blz. 17. Roermond z.j.

*Mgr. Feron
bij de begrafenis van mgr. Hanssen.*

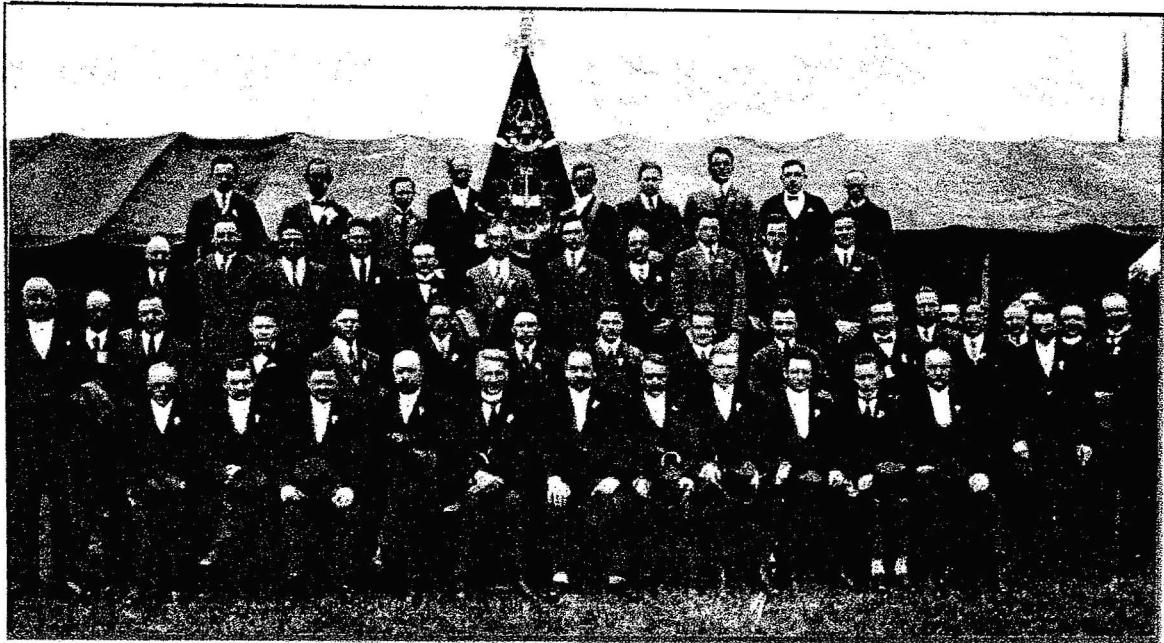
*De titelpagina van het
Bisschoppelijk Mandement.*

ACTIVITEITENPROGRAMMA

Dinsdag 16 okt.	20.00 uur		<i>Algemene Ledenvergadering.</i>
Dinsdag 13 nov.	20.00 uur	lezing:	<i>Mariadevotie door dhr. Régis de La Haye.</i>
Dinsdag 11 dec.	20.00 uur	lezing:	<i>Regionale Geschiedenis door drs. L. Pierrey.</i>

DE OUDE FOTO

door H. van Wersch

Het Simpelvelds Mannenkoor "St. David" in 1928.

Deze opname is gemaakt bij gelegenheid van de deelname aan een zangwedstrijd te Terwinselen in de Derde Afdeling. De uitslag was een Eerste Prijs met Lof.

De personen op de foto zijn van boven naar beneden van links naar rechts:

1^e rij:

Blezer, Joep - Jöbses, Adolf - Wings, Martin - N.N. - N.N. - Bogman, Hein - Strijthagen, Frans - Houben, Wil - N.N.

2^e rij:

Bisschop, Gerard - Herberchs, Andrees - Huits, Zef - Bisschoff, Felix - Scheeren, Jacob - Jöbses, Pierre - Bindels, Joep - Tummers, Jacob - Janssen, Naad - Janssen, Sjeng - Wauben, D.

3^e rij:

Herberichs, Great - Jöbses, Max - Hermans, Hubert - Bogman, Hubert - Souren, Jacob - Berger, Werner - Wacheler, Siem - Knops, Math - Bonten, Antoon - Wachelder, Harrie - Boon - N.N. - N.N. - Huits, Math. - N.N. - N.N. - N.N. - N.N. - N.N.

4^e rij:

Muyrers, Pierre - Bogman, Hubert - Merx, Hein - Lerschen, Piet - Schnibler (dirigent) - van Wersch, Hubert - Vijgen, Sjef - Houben, August - N.N. - Berger, Hubert, van Wersch, Jacques.

Het S.M. "St. David" is in 1905 opgericht door afscheiding van het Kerkelijk Zangkoor "Harmonia". Op de foto staan 50 personen; 37 zangers, 2 vaandeldragers, een dirigent en 10 bestuursleden.

Voor coorecties en aanvullingen houd ik me zeer aanbevolen.

DE ABDIJ ST. BENEDICTUSBERG TE VAALS

EEN AANVULLING

door M.H.Klinkers.

In de uitgave van de "Bongerd" in december 2000 bracht ik een artikel over de geschiedenis van de Benedictijnen en de stichting van de St. Benedictusberg te Vaals.

Hierover kreeg ik diverse vragen en met dank aan Broeder Lambertus Moonen, de archivaris van de abdij, hier de antwoorden.

Het voorgebouw met portierszit en spreekkamers is een ontwerp van pater/architect Hans van der Laan osb.

Hij bouwde niet alleen het nieuwe gedeelte van de abdij, maar hij ontwierp ook het vaatwerk, letters, kerkgewaden en de staf van Vader Abt. Hij ontwierp en bouwde ook nog andere kloosters o.a. te Waasmunster-België en in Zweden en verwierf grote internationale bekendheid. De provincie Limburg eerde hem met haar Architectuurprijs in 1989.

Bij binnenkomst in de abdij komen we links in het atrium en via een grote stenen trap gaan we nu omhoog naar de abdiijkerk. Jaarlijks herdenkt men op 4 mei het feest van de Kerkwijding.

Via het atrium kunnen we linksaf naar de crypte met het hoofdaltaar en de zij-altaren en de biechtstoelen.

In de muur achter het hoofdaltaar zijn 144 graven van de stichters en weldoeners van de abdiijkerk.

De Benedictijnerorde is gebaseerd op los van elkaar staande huizen. Iedere abdij is zelfstandig, heeft eigen gezag, maar behoort tot een groep in groter verband, z.g. Congregaties.

De *St. Paulusabdij* in Oosterhout is in 1907 gesticht vanuit Wisques (Fr.) en gebouwd door Dom. Paul Bellot.

In 1935 heeft Oosterhout de *St. Adelbertusabdij* in Egmond gesticht.

In 1945 is vanuit Oosterhout op het landgoed Slangenborg (bij Doetinchem) de *St. Willibrordusabdij* gesticht.

Deze drie abdijen vormden één Nederlandse Congregatie.

In 1951 werd de St. Benedictusberg te Vaals vanuit Oosterhout weer bewoond en toegevoegd aan de Nederlandse Benedictijnen.

Tijdens het Vaticaans Concilie werd in Mameilis besloten vast te houden aan het Latijn en daarom bleef de St. Benedictusberg bij de groep waarover de Abt van Solesmes presideert.

De Abdij Solesmes (Frankrijk) gesticht in 1837, is gelieerd met 23 kloosters in Frankrijk, Spanje, Luxemburg, Litouwen, Nederland, Engeland, Canada, Martinique, Senegal, en Amerika.

Eens per vier jaar houden de abten van deze kloosters het Generaal Kapittel.

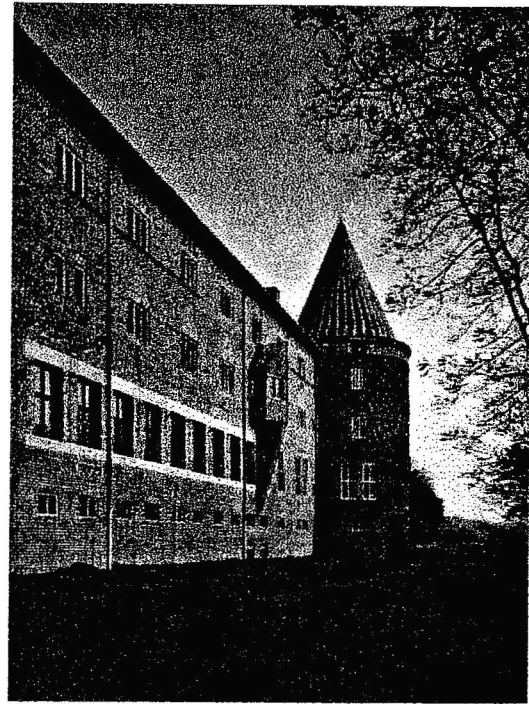
Ieder huis zorgt zelf voor zijn onderhoud, ze kweken hun eigen groente, ontvangen gasten, hebben een kleermakerij en een paramentenatelier voor de vervaardiging van liturgische gewaden.

In Vaals zorgt een boekbinderij, een hostiebakkerij en een pachthoeve voor een belangrijke bron van inkomsten.

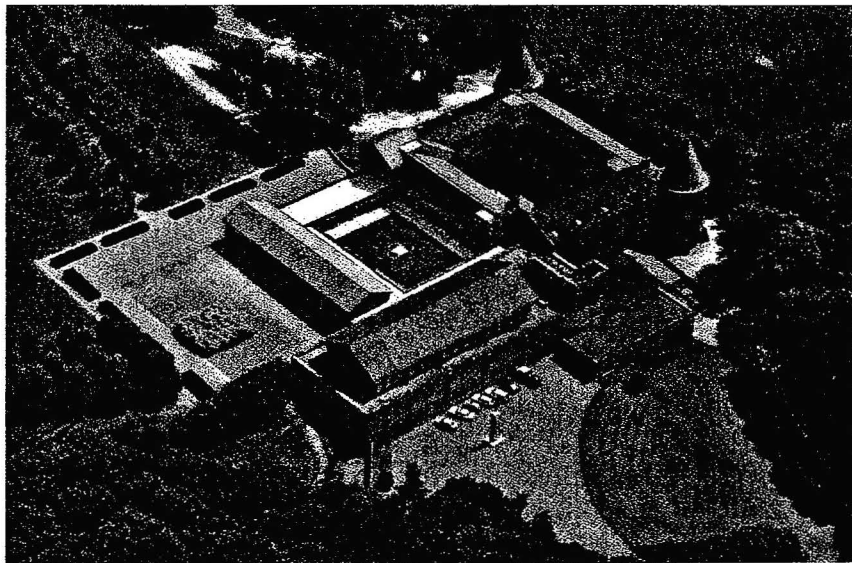
Na jarenlange onderbreking heeft men daar nu weer het bierbrouwen (voor eigen gebruik bij feestelijke gelegenheden) ter hand genomen.

Een kloostergang.

Kloostergevel met één van de torens.

Overzicht van het kloostercomplex

(Her)Stichters van de St. Benedictusberg in 1951 waren:

Prior-Pater Vincentius Truyen, nu Clervaux
Pater Gregorius Smeets, overl. 1986 Mamelis
Pater Robertus Allard, overl. 1989 Mamelis
Pater Jac. v.d. Meij, subprior, beeldhouwer,
overl. Oosterhout

Pater Johannes Meeusen, overl. Oosterhout
Pater Cor Damen, historicus, overl. Oosterhout
Pater Ben Schlatmann, Mamelis
Br. Placidus Maka, overl. 1971 Mamelis
Br. Gregorius Karthaus, uitgetreden.
Br. Gabriël van Veen, overl. Egmond.
Br. Wim van Mierlo, uitgetreden.
Br. Lorentz van Dijk, Mamelis
Br. Pancratius Siegfrid, Oosterhout
Pater Benedikt Cox, overl. 1989 als rector te
Venray-Heide

Bewonersaantal nu - 2001 - 23 personen:
10 priesters en 13 broeders:
Abt Adriaan Lenglet (sinds jan. 1997)
Prior Pater Joannes Touw
Subprior en novicenmeester Br. Marc Loriaux
Pater Ben Schlatmann
Pater Joop Burkunk
Pater Pieter Roose
Pater Guus van Berkum
Pater Coen Hafkamp
Pater Jan Smeets,
rector bij de zusters Benedictinessen te
Valkenburg.
Pater Martin Werry
Pater Frits Schlatmann
Broeder Lorentz van Dijk
Broeder Willibrord Scriwanek
Broeder Paul Schlatmann
Broeder John Goossens
Broeder Kees Pouderoyen,
(Quarr-Abbey, eiland Wight.)

Broeder Henk van der Peet
Broeder Lambertus Moonen.
Pater Wiel van Lier.
Broeder Ton Biesthorst
Broeder Hans Poelen
Broeder Leo Disch
Broeder Andreas Laudy
Broeder Dennis Teurlings.

In Gräfintal (Saarland, Dld.) verblijven Pater
Nic. De Wolf en Broeder Petrus van der Ma-
zen.

Fr. Lucas Vossen werd op 24 sept. 2000 in Per-
pignan (Fr.) tot priester gewijd.
Hij leeft als kluizenaar in de Pyrénées Oriënta-
le en verblijft jaarlijks zes weken in Mamelis.

Sinds 1951 is er een VRIENDENKRING van
de Abdij.

Destijds vormden burgemeester Höppener uit
Roermond, de heren Merkelbach uit Wittem en
L. van Wersch uit Simpelveld, mevr. Darley-
Sampermans uit Heerlen en, namens de Abdij,
Pater Truyen het eerste bestuur.
Momenteel telt de kring ruim 800 "leden", en
wordt het bestuur gevormd door dhr. van der
Lee (Rijnsburg) voorzitter, mevr. E. Kreuwels
(Den Haag) secretaris, en dhr. P. Disch (Maas-
tricht) penningmeester en als bestuursleden de
heren J. Sieprath (Huissen) en F. Cortenraad
(Eijsden).
Eéns per jaar, in juni, komt men in de Abdij bij
elkaar om de vriendschapsbanden te verstevi-
gen.

*Het belangrijkste is niet
wat vrienden doen,
maar dat er vrienden zijn*

DE GESCHIEDENIS VAN OUDE PRENTBRIEFKAARTEN IN VERBAND MET SIMPELVELD

door H. Van Wersch

In het periodiek van "De Bongerd" jrg. 2 nr. 4 is de geschiedenis van de P.T.T. in het algemeen en voor ons dorp in het bijzonder beschreven.

Reeds in 1853, na de ingebruikname van de spoorlijn Aken - Simpelveld - Maastricht kregen we in Simpelveld een heus postkantoor.

Dit - in de volksmond al gauw "t Pösge" genoemd - bevond zich in de Dorpstraat waar nu "Van Wills Schoenen" gevestigd is.

De eerste posthouder was dhr. J. Smeets. Zijn vader was het hoofd der school Th. Smeets die tegenover dat kleine postkantoor aan de jongens en meisjes van Simpelveld onderricht gaf. (Nu is er antiekzaak Eussen gevestigd.)

In die tijd, rond 1860, werden er alleen brieven verzonden.

De opkomst van de briefkaart is eerst na 1870, na de Frans-Duitse oorlog (1870-1871) in zwang gekomen.

Door enkele gebeurtenissen kwam het postwezen toen tot grote ontwikkeling. Vooral de uitbreiding van de spoorwegen met als gevolg de geweldige ontwikkeling van het verkeer was een grote stimulans. Verder de totstandkoming van de Wereldpostunie of Algemene Postverenigingen in 1871.

Werd vóór die tijd de briefport betaald door degene die de brief *ontving*, na 1871 moest de *afzender* de frankering betalen.

Verder werd voor het hele land hetzelfde tarief berekend. Of men nu een brief naar Amsterdam of naar Heerlen stuurde, op afstand werd niet meer gelet, wél op het gewicht van de brief. Als er te weinig gefrankeerd was moest de ontvanger van de brief strafport betalen.

In 1871 werd in Nederland de briefkaart ingevoerd om eenvoudige korte berichten door te kunnen geven.

Deze briefkaarten kostten 3 cent, namelijk 2½ cent voor de postzegel en ½ cent voor de kaart.

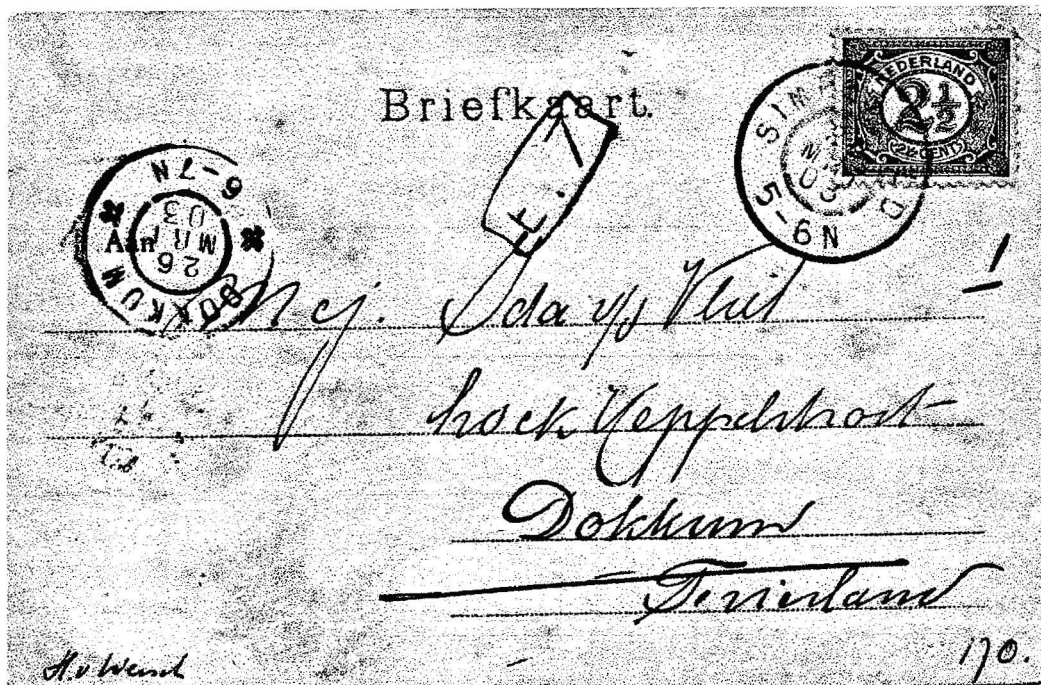
*De Dorpstraat in de jaren zestig.
In het eerste huis links is het voormalige
"Pösge" gevestigd geweest.*

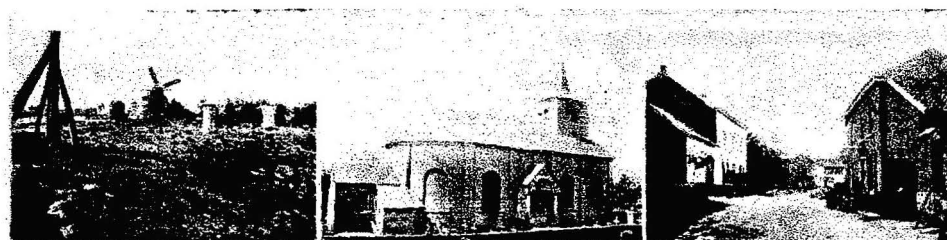
Door handige zakenlui, vooral uitgevers die een gat in de markt zagen werden met Kerstmis en Nieuwjaar kaarten bedrukt om op deze manier een Zalig Kerstfeest of een Gelukkig Nieuwjaar toe te wensen. Er verschenen ook al gauw geïllustreerde nieuwjaarskaarten.

Vanaf rond 1890 komen de eerste ansicht- of prentbriefkaarten op de markt.

De voorkant en de adreskant van een ansichtkaart uit 1903
 Alleen de afbeeldingszijde mocht beschreven worden.
 Let op de adressering; de postbode had toen nog voldoende aan "hoek Meppelstraat"

hoogste Punkt van Nederland

kerk

Restauration Clajens

Groet uit Ubachsberg

Bin mit der Harmonie hier hier hat
 heute eine jungen Priester die er
 hl. Messe aufgetragen auf Wiedersehen
 p.a. Schreibe mir wann du nach Uoresnet
 Joseph Altmanns

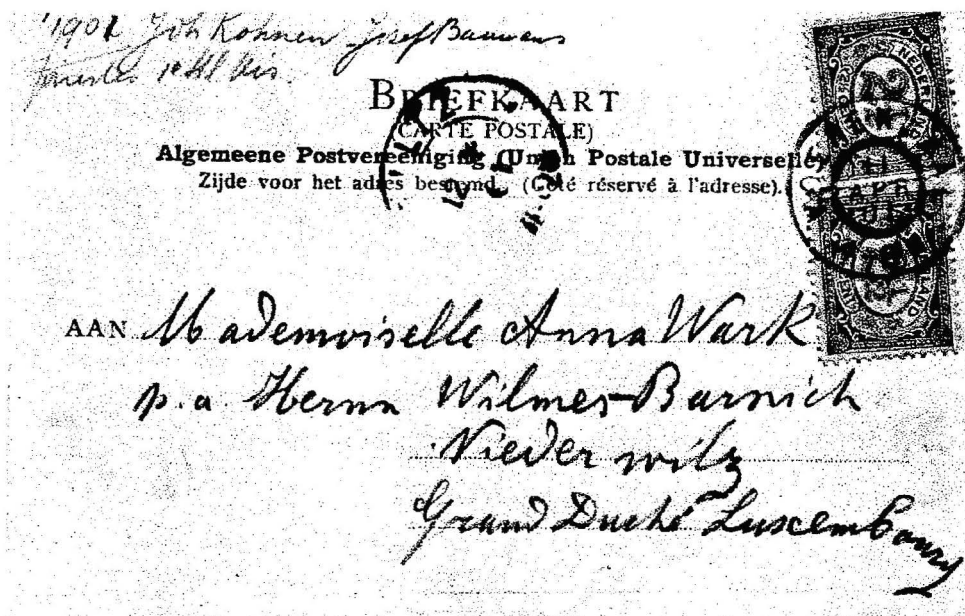
Verlag von A. Harms, Photograph: Heerlen

Voor- en achterzijde van een prentbriefkaart uit 1901.

Let op de uitdrukkelijke reservering van de adreszijde.

Op de beeldzijde is ruimte vrijgelaten voor een boodschap.

Linksboven een van de oudst bekende afbeeldingen van de molen van Vrouwenheide.

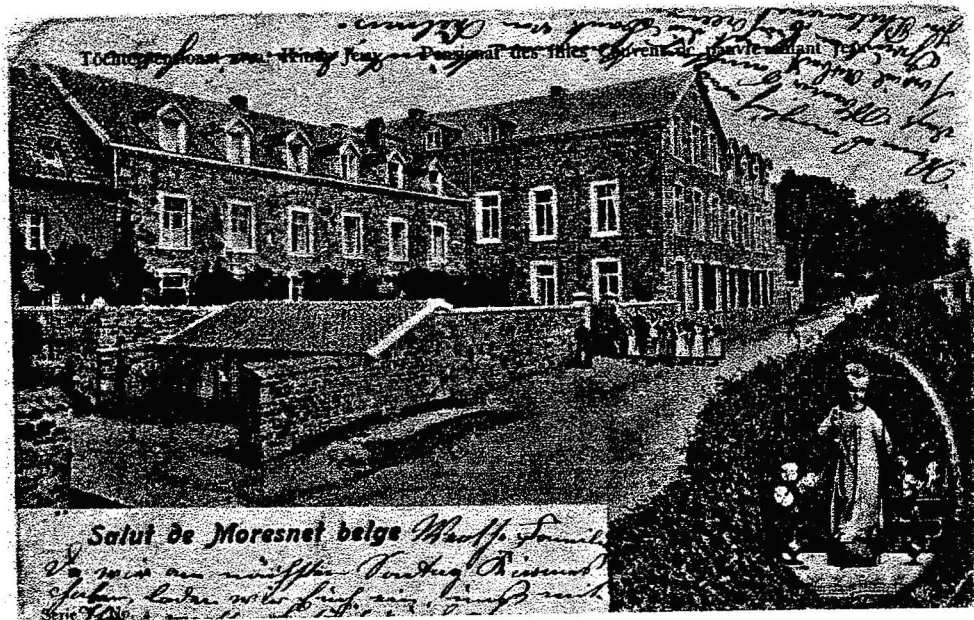

1901 Joh. Kohnen Josef Bauwens
 familie 12.11.1901

BRIEFKAART
 (CARTE POSTALE)

Algemeene Postvereeniging (Union Postale Universelle)
 Zijde voor het adres bestemd (Côté réservé à l'adresse).

AAN Me ademoiselle Anna Wark
 p.a. Herrn Wilmes-Barnich
 Niederwitz
 Grand Duché Luxembourgeois

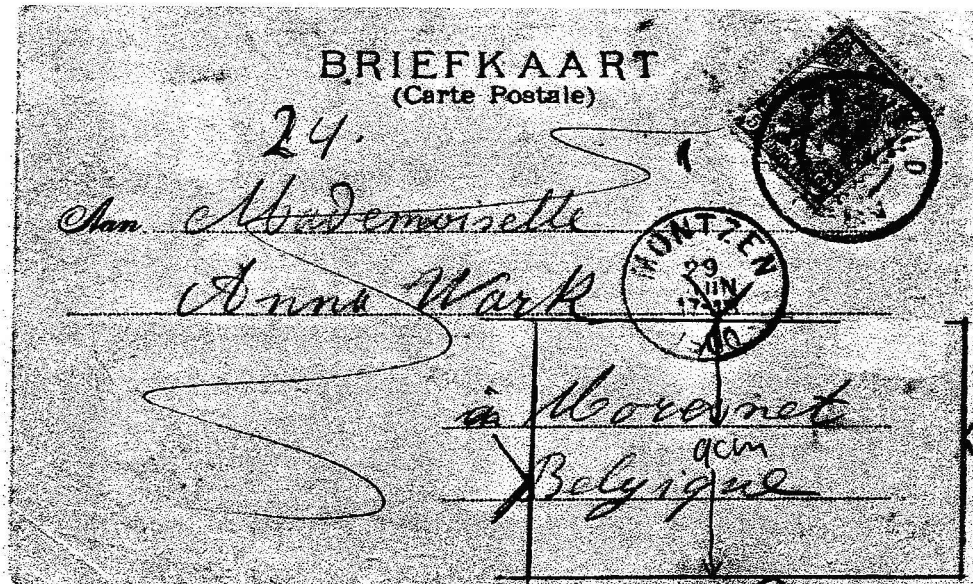

Voor- en adreszijde van een prentbriefkaart uit 1903.
 Elk vrij plekje werd benut om te beschrijven.
 Ook hier is een simpele adresaanduiding voldoende.

Voor- en achterkant van een in 1900 verzonden prentbriefkaart.
Deze kaart is dus ruim 100 jaar oud!
Er was wat ruimte voor een korte boodschap.

Het zijn topografische prentbriefkaarten met vooral dorpsgezichten waar veel mensen op stonden. Dat waren natuurlijk potentiële kopers.

Ook gebouwen, vooral kerken, kloosters, stations en scholen hebben de voorkeur.

Van 1895 tot 1940 zijn in Simpelveld een paar honderd verschillende topografische prentbriefkaarten van meerdere drukkers en uitgevers verschenen.

De eerste drukkers die ansichtkaarten van Simpelveld op de markt brachten en het voortouw namen waren vaak Duitsers bijvoorbeeld Hubert Grümmer, Aachen.

Anderen waren J. De Haan, Maastricht - Das en Crombach, Maastricht - Scheeren Vliegen, Simpelveld en de bekendste was Gebr. Simons, Ubach over Worms.

De fotografen die Simpelveld toen vereeuwigen hadden een bijzondere voorliefde voor het Zusterklooster (± 50), Paterklooster (± 20), de Remigiuskerk (± 20), het station (± 10) en in mindere mate de jongensschool en de Kloosterstraat (± 5). De Dorpstraat (± 12) en de Irmstraat (± 10) kwamen meer in de picture.

Van de meeste gehuchten zoals Molsberg, Bosschenhuizen, Rodeput, Waalbroek, Bulkumsbroek, Soureth en Sweier zijn in die tijd practisch geen foto's gemaakt.

Van de Huls slechts enkele, terwijl van panorama's vanaf de Huls weer meerdere, ongeveer 15.

De eerste prentbriefkaarten mochten alleen aan de voorkant (waar de afbeelding stond) beschreven worden.

De achterkant mocht de afzender niet beschrijven. Die was gereserveerd voor de postzegel en het adres waar ze naar toe moest.

Pas na 1905 werd de kaart ongeveer

ingedeeld zoals nu nog gebruikelijk is.

De voorzijde van de briefkaart werd door een staande lijn in twee helften verdeeld. De rechterhelft was bestemd voor adres en postzegel en de linkerhelft mag door de afzender voor mededelingen benut worden. Tot op vandaag is deze indeling niet veranderd.

Van 1900 tot de eerste wereldoorlog (1914-1918) was de ansichtkaart erg populair. Het was iets nieuws en erg goedkoop. De postzegel kostte één cent en de kaart meestal twee cent.

Als je ergens naar toe was geweest wilde je dat iedereen laten weten. Voor een gulden schreef je toen ongeveer dertig kaarten. Het was een soort statussymbool.

Tussen 1920 en 1930 werd het minder. Er waren nieuwe dingen en we krijgen het tijdperk van de auto, de radio en de telefoon. De afstanden werden kleiner. De prentbriefkaart was nu niet meer nodig om te tonen hoe goed men het had.

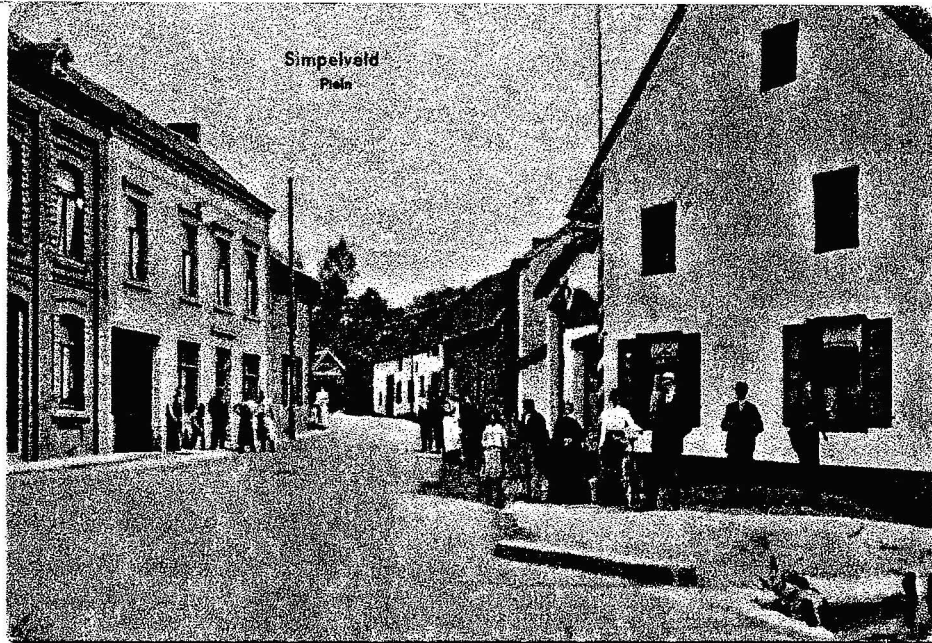
Over het algemeen werden vroeger door een uitgever per object ongeveer 200 ansichtkaarten gemaakt.

In verschillende winkels: sigarenmagazijn J. Mayntz, drukkerij Coenen, hotel van Wersch en anderen werden deze verkocht.

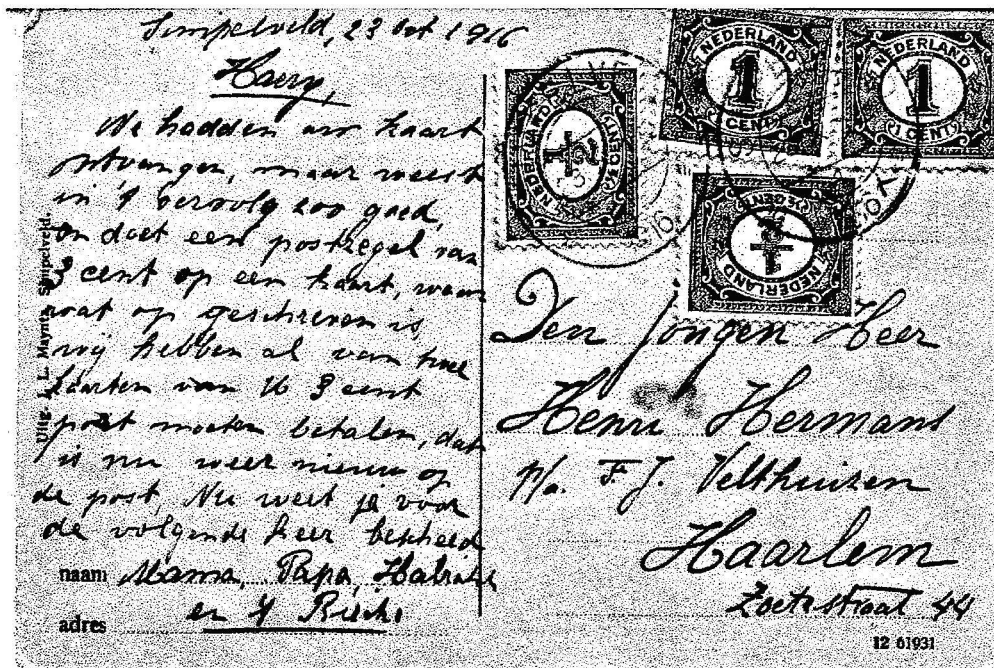
Van de prentbriefkaarten die vóór 1910 zijn uitgegeven zijn er over het algemeen maar weinig exemplaren meer over.

Voor de vele verzamelaars in ons dorp is het dan ook erg moeilijk om hun collectie uit te breiden.

Gelukkig dat door de uitgave van "Simpelveld in oude ansichten" en het "Fotoboek Oad Zumpelveld" vele inwoners van ons dorp toch nog kunnen genieten van oude dingen uit een ver verleden.

Deze kaart - verzonden in 1916 - heeft de vorm zoals we die nog steeds kennen.
 De adreszijde heeft een aparte ruimte voor een korte mededeling.
 De geadresseerde wordt er op geattendeerd dat hij zijn kaarten moet frankeren.

SECTIE TECHNIEK VRAAGT

De sectie techniek heeft enkele voorwerpen uit vervlogen tijden gekregen van diverse personen. Voor mensen van vandaag is niet altijd direct duidelijk wat het doel was van deze voorwerpen. Wij kunnen alleen maar gissen naar deze doelen.

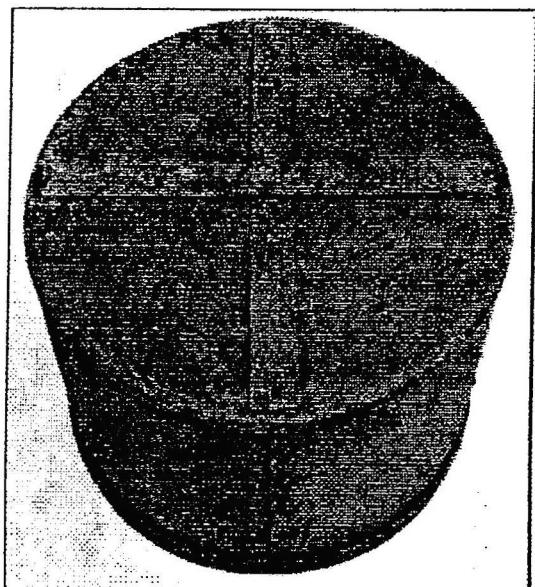
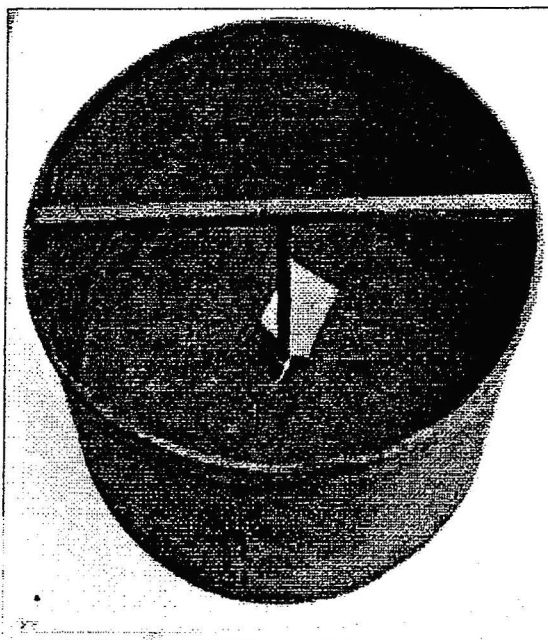
Graag zouden wij van lezers horen door welke mensen dit voorwerp in het verleden gebruikt werd en waarvoor. Ook is interessant te weten hoe men er mee omging. Leuke verhalen of anekdotes over het gebruik zijn ook van harte welkom.

Zo hebben wij een metalen "vat" gekregen zoals op de foto te zien is. De diameter is 42 cm, de hoogte circa 22 cm.

Aan boven en onderzijde is het versterkt met een metalen band. Aan de bovenzijde is een metalen strip over het "vat" aangebracht. Deze is in het midden ondersteund door een metalen stang naar de bodem.

De bodem is aan de onderzijde versterkt met een kruis.

Mocht iemand ons iets kunnen vertellen over het afgebeelde voorwerp dan zouden wij dit graag van u vernemen.

Armin Hamers
De Baan 52
6351 BL Bocholtz
telefoon: 045-5445482
E-mail: armin.hamers@philips.com

Rob Scholl
Molsberg 88
6369 GP Simpelveld
telefoon: 045-5445188